

2011:35

Kälsveds Sigrids

Antikvarisk medverkan, 2011

Jimmy Juhlin Alftberg

Regionmuseet
Kristianstad
Landsantikvarien i Skåne

Rapport 2011:35

Kälsveds Sigrids

Antikvarisk medverkan, 2011
Osby socken, 1102
Osby kommun
Skåne län

Jimmy Juhlin Alftberg

Regionmuseet Kristianstad Landsantikvarien i Skåne

Kristianstad
Box 134, Stora Torg
291 22 Kristianstad
Tel 044 – 13 58 00 vx, Fax 044 – 21 49 02

Lund
Box 153, St Larsomr. Byggnad 10
221 00 Lund
Tel 046 – 15 97 80 vx, Fax 046 – 15 80 39

www.regionmuseet.se

© 2011 Regionmuseet Kristianstad / Landsantikvarien i Skåne
Rapport 2011:35
ISSN 1651-0933

Omslagsfoto: Gården Kålsveds Sigrids, vy mot norr.

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, Gävle. Dnr 507-99-502.

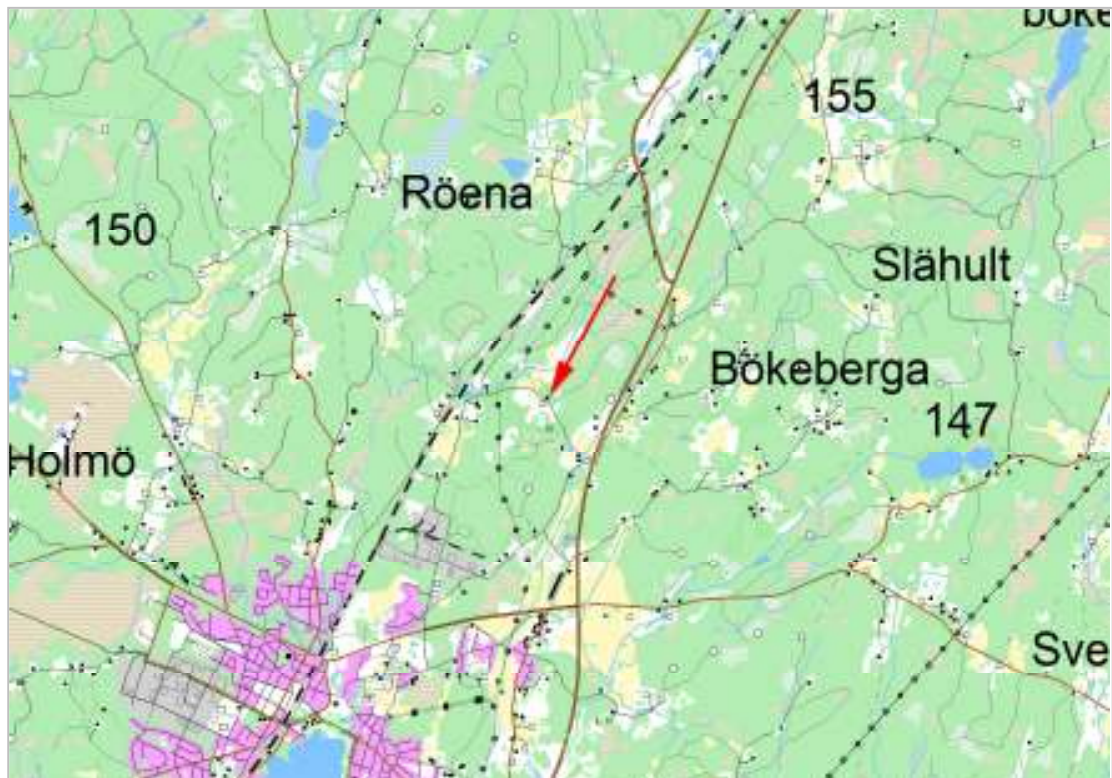
Kälsveds Sigrids

Innehåll

Innehåll	5
Administrativa uppgifter	5
Utförda åtgärder	5
Timmer	5
Putslagningar	7
Innertak	7
Avvikelser från handlingarna	8
Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder	8
Iakttagelser under restaureringen	9
Övriga handlingar med relevans för arbetet	9

Osby kommun, Kälsved markerat

Del av Osby socken, Kälsveds Sigrids markerat

Administrativa uppgifter

Objekt	Gården Kålsveds Sigrids
Socken	Osby
Kommun	Osby
Länsstyrelsens beslut	2010-09-12 (Dnr 434-74156-09)
Byggherre/beställare	Örkened församling
Entreprenör	Knadriks Kulturbygg
Antikvarisk medverkan	Regionmuseet Kristianstad/Landsantikvarien i Skåne genom Jimmy Juhlin Alftberg
Byggnadstid	Hösten 2011
Slutbesiktning	2011-10-20

Utförda åtgärder

Timmer

Timmerarbeten har skett i anslutning till ytterdörren på södra fasaden. Fotträet och tröskelpartiet, som befanns vara svårt rötskadat har ersatts med nytt ektimmer. Materialet inhandlades i grovsågat skick från Järseke såg. Därefter skedde manuell bearbetning med timmerbila, till mått och utförande likt befintligt material. Fästning av nytt timmer är gjort med timmerspik. Detaljer kring karmen, av fur, har skarvats (snedskarv) och fästs med spik. Innanför dörren har en golvbräda av fur till sin helhet bytts, ca 2,5 meter lång och 3" tjock. Se vidare fig. 2 och 3. Även golvbrädan, som handhyvlades med skrub- och putshyvel, kom från Järseke såg. Under den nya golvbrädan och i anslutning till fotträet ströddes grovt salt i riklig mängd (fig. 11).

Fig. 1. Ytterdörren efter arbetet.

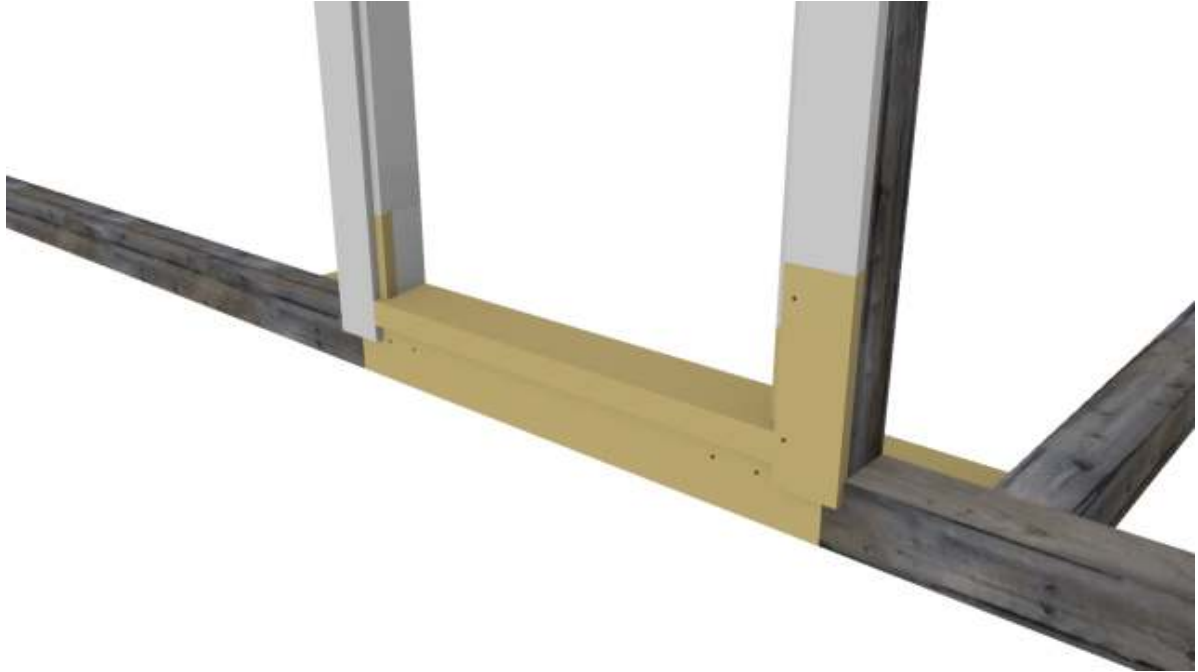

Fig. 2. Skalenlig omfattning av bytt och skarvat timmer på fotträ och tröskel mm i anslutning till ytterdörren. Bilden visar utsidan. Jublin Alfberg, 2011.

Fig. 3. Likt fig. 2, fast från insidan. Jublin Alfberg, 2011.

Putslagningar

Diverse lagningar med lerbruk har utförts i anslutning till det stora eldstadskomplexet. Lagningarna gjordes genom att skadade partier rensades från löst bruk för att därefter noga vätas med vatten. Nytt lerbruk påfördes med händerna, för att därefter strykas med lerslätta. Av det äldre lerbruket kunde ca 10% återanvändas. Kompletterande lera erhöles från sönderfrusna och mjukgjorda, begagnade lerstenar, komna från Glimmebodatrakten, Brösarps socken. Lerbruket magrades innan användning med murgrus samt armerades med hackad halm.

Fig. 4. Lagning i anslutning till sättugnen.

Fig. 5. Lagning vid trappan bakom illaren.

Innertak

I rum 20 (fig. 10), västra sidan, hade 5 st innertaksbrädor rasat ned. Dessa återmonterades i takåsbjälkens befintliga spår. I anslutning till takbrädorna fanns en större takpappsskada. Pappen renskars i stabiliserande syfte och omfästes med papprensa och pappspik. Åtgärden undanröjer utveckling av skadan samt till att underlätta framtida papptäckning.

I rum nr 22 finns en påtaglig skada mellan taket och norra långsidan. För att undersöka skadebildens omfattning, samt för att ett åtgärdsförslag ska kunna upprättas, togs takbrädorna bort. Det visade sig att skadan var mer utbredd än vad som befarades, bl a var samtliga sparrar mer eller mindre rötangripna och svamp återfanns i riklig mängd. Inga lagningsarbeten utfördes.

Fig. 6. Rum 20. Saknade takbrädor.

Fig. 7. Takbrädorna återmonterade.

Fig. 8. Rum 22, innan borttagning av takbrädor.

Fig. 9. Takbrädorna borttagna.

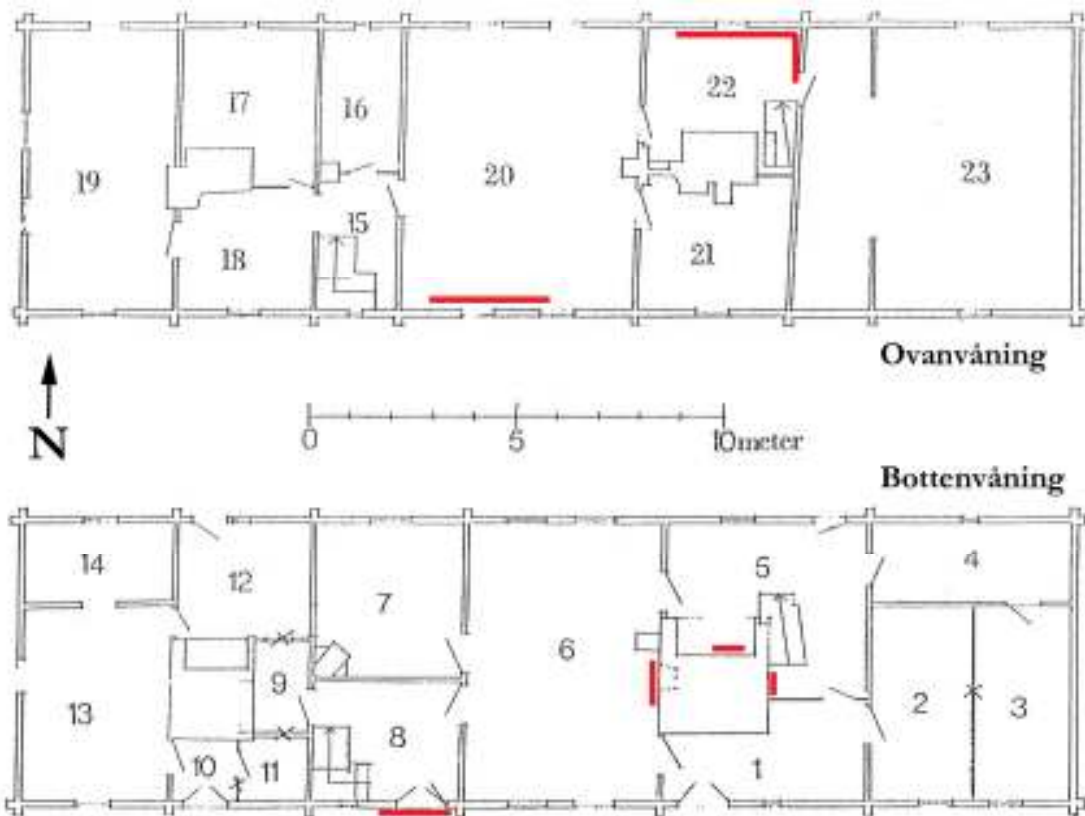

Fig. 10. Plan över våningarna. Platserna för 2011 års arbeten ungefärligt markerade med rött. Ritning Niklas Elmgård. Regionmuseets arkiv.

Avvikelser från handlingarna

Inga avvikelser har noterats.

Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder

Arbetena är utförda enligt Länsstyrelsens intentioner samt efter byggnadernas egna förutsättningar.

lakttagelser under restaureringen

Åtgärden att strö grovt salt innanför fotträet är enligt timmerman Kalle Melin ett gammalt traditionellt sätt att förhindra rötskador och svampangrepp, eller "husbrand", som det förr i tiden benämndes. Uppgifterna kring detta är enligt Melin hämtade ur 1700-talshandlingar utgivna av vetenskapsakademin. Även om metoden inte, genom skrift, är belagd i just nordöstra Skåne bör den anses intressant att prova vidare ur ett bevarandeperspektiv.

Fig. 11. Saltningen. Notera den handbyvlade golvbrädan.

Övriga handlingar med relevans för arbetet

- 2009-10-02 Församlingens bidragsansökan
- 2009-12-17 Länsstyrelsens remiss
- 2010-01-22 Regionmuseets remissvar
- 2010-09-12 Länsstyrelsens bidragsbeslut
- 2011-08-07 Regionmuseets slutbesiktningsprotokoll

Kristianstad 2011-11-25

Jimmy Jublin Alfberg

Regionmuseets rapportserie 2011

Kulturmiljö

1. Södervidinge kyrka – ny församlingslokal under läktaren, Södervidinge sn, AM, Petter Jansson och Maria Sträng, 2010
2. Snårarpskeramiken. En aktivitetsbunden produktion, Vä sn, Ceramologisk undersökning, Birgitta Hultén
3. Arlövs kyrka – ljussättning och flytt av altare, Arlövs sn, AM, Maria Sträng, 2010
4. Hässlunda kyrka – invändig ändring, Hässlunda sn, AM/AK, Lotta Eriksson & Maria Sträng, 2009-2011
5. Halmstads kyrka – yttre renovering, Halmstads sn, AK, Petter Jansson och Kerstin Börjesson, 2007-2008
6. N. H. Nilsson i Hammenhög – nytt tak på automobilpalatset, Hammenhögs sn, AM, Helene Stalin Åkesson, 2010-2011
7. Reslövs kvarn – omläggning av tak, Reslövs sn, AM, Ingela Blomén, 2010-2011
8. Aosehus, Åhus sn, kompletterande undersökning SU, J Juhlin Alftberg/H Lilja, 2010
9. Kävlinge gamla kyrka, -konserveringsarbeten etapp 1-3, Kävlinge sn, AK/AM, Petter Jansson & Ingela Blomén, 2008-2010
10. Ångfärjestationen – en plats för möten och minnen, Helsingborgs sn, BMU, Maria Sträng & Ingela Blomén, 2011
11. Hovby smedja – Elvings värld, Norra Åsum sn, BMU, Ingela Blomén, Paul Hansson & Linnea Stolle
12. Vårdplan Alunbruket, Andrarum sn, VP, Jimmy Juhlin Alftberg & Helene Stalin Åkesson, 2011
13. Fleninge kyrka – renovering av tornet, Fleninge sn, AM, Maria Sträng, 2010-2011
14. Vårdplan Månsas, Vånga sn, VP, Heikki Ranta, Åsa Jakobsson, Jimmy Juhlin Alftberg och Cissela Olsson, 2011
15. Tjörnedalagården – analys av kunskapsunderlaget, Gladsax sn, KA, Heikki Ranta, 2011
16. KGB i Skåne – KvalitetsGranskning av Byggnadsminnen utifrån kunskapsunderlaget, PJ, Kristina Nilén, Anna Rabow och Heikki Ranta, 2010-2011
17. Landskapet som trädgård – Pilalléer och pilevallar på Söderslätt, PJ, Patrik Olsson, 2011
18. Lackalänga kyrka – renovering av tornspirans tak, AM, Maria Sträng 2011
19. Gamlegård, Dagstorp 5:2 – omläggning av halmtak, Dagstorps sn, AM, Ingela Blomén, 2011
20. Ballingstorp och Per-Ols, Kviinge sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2011
21. Burlövs gamla prästgård – renovering av källare, Burlövs sn, AM, Ingela Blomén, 2011
22. Kulturens Östarp; Östarp 1:3. Vård- och skötselplan för landskap och kulturmiljö. Everlov sn, PJ, Åsa Jakobsson och Cissela Olsson, 2011
23. Bondrumsgården 2011, Fågeltofta sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2011
24. Alunbruket i Andrarum. Skötselplan för natur- och kulturhistoriska värden. Andrarum socken, VP, Åsa Jakobsson och Cissela Olsson, 2011
25. Bondrumsgården – lagning av taksador, Fågeltofta sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, med bidrag av Therese Melin, 2011
26. Kumlatofta 5:12 – omryggning av halmtaket mm, Everlov sn, AM, Ingela Blomén, 2011
27. Agusastugan – diverse åtgärder, Andrarums sn, AM, Jennie Björklund, 2011
28. Övraby mölla – förstärkning av hättan, Övraby sn, AM, Ingela Blomén, 2011
29. Solberga kyrka – invändig renovering, Solberga sn, AM, Kerstin Börjesson, 2011
30. Tomelilla byagård 2011, Tomelilla sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2011
31. Fjärestads kyrka – tillgänglighetsanpassning av entré, Solberga sn, AM, Kerstin Börjesson, 2011
32. Nämndemansgården på Ven, Sankt Ibb sn, VP, Anna Rabow, 2011
33. Tranås brydestua, Tranås sn, AM, Jennie Björklund, 2011
34. Cedergrenska gården – byte av hängrännor, Åhus sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2011
35. Kålsveds Sigrids, Osby sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2011

Förkortningar:

AF- antikvarisk förundersökning
AK- antikvarisk kontroll
AM- antikvarisk medverkan
AU- arkeologisk utredning
DK- dokumentation, övrigt
FU- arkeologisk förundersökning
KA- kulturhistorisk analys
MD- murverksdokumentation
OU- osteologisk undersökning
PJ- projektrapport
VP- vårdplan
UN- arkeologisk undersökning
BD- byggnadsdokumentation
BAD- byggn-ark-dokumentation
BMU- byggnadsminnesutredning

